

Михайло Сидоржевський

ТАК ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ЗЕМНИЙ ШЛЯХ, ТАК ПОЧИНАЄТЬСЯ ШЛЯХ У ВІЧНІСТЬ...

Фрагмент із нової книжки
«На межі світла пільми» («Ліра-К», 2024)

Ми провели в останню дорогу Дмитра Павличка. Відійшов у вічність патріарх новітньої української літератури, один із титанів українського національного відродження ХХ століття.

...І був непривітний перший день лютого місяця лютого... І був мовчазний, принишклий Стопчатів — рідне село великого поета... Стопчатів, про якого він згадував у своїх спогадах, у своїх розповідях, у своїх виступах... Ось хата у вузькому провулку з дорогою, мощеною каменем (кажуть, що то Павличко подбав, щоб до його батьківської хати вимостили шлях; мабуть, з думкою про майбутній музей)... Хата, в якій він народився, з якої пішов у світ малим незнаними шляхами, і в яку повернувся з далеких і близьких доріг лише ось тепер, на кілька годин — перед тим як навіки лягти в сиру землю неподалік на сільському цвинтарі... Сільська хата, поставлена сто чи й більше років тому і зроблена майстровито й доладно, по-хазяйськи, але котра вже давно віджила свій вік і залишилась у проминутих часах, лише зберігши сумний запах минувшини і пам'ять...

...На невеличкому цвинтарі, поруч із старовинною церквою (побудованою, як засвідчує табличка на стіні при вході, 1492 року) — могили

Павличкових тата і мами, і ще старшого брата Петра, якого забили німці в 1944 році. Відспівування в церкві, церемонія прощання при вході в церкву, — і ось скромне місце останнього спочинку визначного Майстра. Поряд із татом і мамою...

Що є людина на цьому світі?

«Один у другого питаєм...»

І що залишається, коли меркне світло?..

Залишається нами створене і прожите. Хтось по собі залишає купи нажитого добра і злата, які насправді є черепками на скрижалях вічності, а хтось — добру пам'ять майбутніх поколінь...

Дмитро Павличко достойно пройшов складний шлях свого довгого і непростого життя...

Дмитро Павличко, котрого Господь у вирішальну історичну миттєвість визначив, у числі небагатьох обраних, на високий державницький чин...

Дмитро Павличко, котрий залишив по собі унікальний спадок, відтворивши у своїх творах драматичний час, в якому жив і творив...

Ось це й залишиться. Мабуть, назавжди, поки буде Україна...

І буде ось ця свята земля древнього Карпатського краю, котра породила великого Українця...

* * *

Іще подумав, коли дивився на зажурених людей, котрі прийшли прощатися з Дмитром Васильовичем... Переважно

NOTA BENE

це були мешканці Стопчатова, довколишніх сіл, інтелігенція з Івано-Франківська. Від обласної влади приїхала молода пані — керівниця облдержадміністрації з кількома своїми чиновниками. Вона привезла вінка «від Президента».

Більше не було нікого з чиновників — ні з того ж таки Івано-Франківська, де головою обласної ради — палкий свободівець Сич, ні з печерських пагорбів Києва... Не було й якогось,

бодай дрібненького, чиновника із культурного відомства пана Ткаченка.

Ось Вам, Дмитре Васильовичу, і вся пошана від української влади!..

Ось Вам визнання за Ваш невсипущий труд, який назавжди залишиться в історії!..

Ось Вам дяка за Ваш талант і Ваш геній!..

Може, вам нагадати? Ще двері ваших високих кабінетів не встигнуть за вами зачинитися, а про вас уже забудуть. Забудуть ваші прізвища, чини й посади. І директорів, і нардепів, і міністрів... І ще дякуйте, щоб люди не плювали вслід.

А Павличка пам'ятатимуть і шануватимуть завжди...

Пам'ятаю ганьбисько з відзначенням 90-ліття нашого класика. Це був вересень 2019-го року, і Національна опера готувалась до великого ювілейного вечора. Міністерство культури в особі одного заступника брало безпосередню участь у підготовці вечора. Вже була підготовлена програма, розповсюджені запрошення... Аж тут, в останній момент, щось десь сталося. І заступник міністра раптово припинив

«виходити на зв'язок». Без жодних пояснень. Так, ніби не стало чоловіка. Ні наші листи, ні дзвінки, ні есемески, ні візити до мінкульту результатів не принесли — чиновник безслідно пропав. Збігали останні дні, ми не знали, що казати людям, котрі телефонували, щоб дізнатися щось про вечір; ми не знали, як все це пояснити Павличкові... А високий чиновник і його відомство мовчало...

Безперечно, причина була зрозуміла — державницька, безкомпромісна позиція Павличка, його харизматичний чин, який не міг подобатися дрібним чиновникам, котрі тільки почали освоювати владні крісла. Вирішили помститися.

Але ж наскільки це по-містечковому низько, наскільки примітивно і гидко!..

І ось що подумалось: раніше, до війни, вони казали, що їм байдуже, під яким пам'ятником цілуватися: Бандері чи Сталіну.

Нині, коли всі ми, і вони в тому числі, нарешті переконалися, що «руській мір» несе смерть і руїну, українська земля нарешті очищується від «руско-сталінських» знаків і символів.

Однак у мене запитання: а хто буде нашими героями, нашими символами після нашої перемоги? Герої війни — так, безперечно. Але цього недостатньо. Силове поле нації і держави має формувати пантеон національних героїв — героїв, які віддали життя за рідну землю на полі битви, і світочів, котрі несуть світло для нації.

Дмитро Павличко — один із найвищих достойників цієї золотої плеяди.

І мишаче вовтузіння чиновників довкола підніжжя його п'єдесталу, уже возведеного людською любов'ю і всенародною славою, — лише дрібний епізод теперішніх драматичних часів...

Так закінчується земний шлях, так починається шлях у вічність...

2023, лютий